

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

VERICY TRSTENJAK

z dnia 25 października 2007 r.¹

I — Wprowadzenie

1. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez najwyższy niemiecki sąd administracyjny, Bundesverwaltungsgericht (zwany dalej „BVerwG”), dotyczy kwestii wykładni i zakresu przepisów dotyczących ochrony innych tradycyjnych terminów zawartych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1493/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wina² odnośnie do opisu, oznaczania, prezentacji i ochrony niektórych produktów sektora wina oraz odpowiedniego rozporządzenia Komisji (WE) nr 753/2002 z dnia 29 kwietnia 2002 r. ustanawiającego niektóre zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1493/1999 odnośnie do opisu, oznaczania, prezentacji i ochrony niektórych produktów sektora wina³ w brzmieniu rozporządzenia Komisji (WE) nr 1512/2005 z dnia 15 września 2005 r. zmieniającego rozporządzenie nr 753/2002 ustanawiające niektóre zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1493/1999 odnośnie do opisu, oznaczania, prezentacji i ochrony niektórych produktów sektora wina (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 753/2002”)⁴.
2. Inne tradycyjne terminy dla win zamieszczone są przy sprzedaży i w obrocie prawnym na etykietach. Etykiety mogą mieć takie samo znaczenie dla win jak paszporty i dowody osobiste dla osób fizycznych. Są one albo wszędzie uznane, albo ograniczone tylko do jednego państwa (członkowskiego)⁵.
3. Pytania pojawiają się w konkretnej sytuacji w sporze przed niemieckimi sądami administracyjnymi między producentem wina H.S. Schneiderem a krajem związkowym Nadrenii-Palatynatu w przedmiocie zgodności z prawem aktu administracyjnego zakazującego używania terminów „Réserve” i „Grande Réserve” lub „Reserve” i „Privat-Reserve” przy etykietowaniu wina produkowanego przez H.S. Schneidera w niemieckim regionie Palatynatu.

1 — Język oryginału: niemiecki.

2 — Dz.U. L 179, s. 1.

3 — Dz.U. L 118, s. 1.

4 — Dz.U. L 241, s. 15.

5 — To plastyczne i również drastyczne porównanie zostało przytoczone przez rząd grecki na rozprawie w celu zwrócenia uwagi na konieczność ścisłej wykładni rozporządzeń nr 1493/1999 i nr 753/2002.

II — Ramy prawne

b) ochronę słuszných interesów producentów;

A — Rozporządzenie nr 1493/1999

c) bezproblemowe działanie rynku wewnętrznego oraz

4. Rozporządzenie nr 1493/1999 reguluje produkcję, etykietowanie i kontrolę produktów sektora wina i ustanawia między innymi zasady używania określonych szczegółów przy oznaczaniu wina.

d) promocję gatunkowych produktów.

2. Przepisy, o których mowa w ust. 1, będą zawierały w szczególności przepisy dotyczące:

5. Artykuł 47 rozporządzenia nr 1493/1999 stanowi:

a) wykorzystywania określonych terminów jako obowiązkowe;

„1. Przepisy dotyczące opisu, oznaczenia i prezentacji określonych produktów objętych niniejszym rozporządzeniem oraz ochrona pewnych szczegółów i terminów są określone w niniejszym rozdziale oraz w załącznikach VII i VIII do niniejszego rozporządzenia. Przepisy te wezmą pod uwagę, w szczególności, następujące cele:

b) wyrażania zgody na wykorzystanie określonych terminów, przedmiot warunków;

a) ochronę słuszných interesów konsumentów;

c) wyrażania zgody na stosowanie innych terminów, włączywszy informację, która może być dla konsumentów pożyteczna;

d) regulowania umowami dotyczącymi ochrony i kontroli określonych terminów; jak: »rodzaj«, »typ«, »styl«, »imitacja«, »marka« i tym podobne;

e) regulowania użycia oznaczeń geograficznych i tradycyjnych terminów; [...].

[...]”.

7. Artykuł 49 rozporządzenia nr 1493/1999 stanowi:

6. Artykuł 48 rozporządzenia nr 1493/1999 stanowi:

„1. Produkty, których opis lub prezentacja nie spełnia warunków przepisów niniejszego rozporządzenia lub szczegółowych przepisów przyjętych do wdrożenia niniejszego rozporządzenia nie będą mogły być przeznaczone do sprzedaży lub wprowadzone na rynek Wspólnoty, czy wywożone.

„Opis i prezentacja produktów, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu oraz każda forma reklamy tych produktów nie mogą być nieprawidłowe, mylące lub wprowadzać w błąd osobę, do której są adresowane, w szczególności w odniesieniu do: [...]

— informacji określonej w art. 47. Zakaz powyższy stosuje się nawet wówczas, gdy informacja jest przetłumaczona lub posiada odniesienie do rzeczywistego pochodzenia lub zawiera takie słowa

2. Państwo członkowskie, na którego terytorium znajduje się produkt, którego opis i prezentacja nie spełniają przepisów, o których mowa w ust. 1, podejmie niezbędne kroki, aby nałożyć kary za to naruszenie odpowiednio do stopnia tego naruszenia.

Państwo członkowskie może jednak zezwolić, aby produkt został przeznaczony do sprzedaży, wprowadzony na rynek Wspólnoty lub wywożony, pod warunkiem że jego opis lub prezentacja zostaną zmienione, aby spełnić przepisy, o których mowa w ust. 1”.

- b) w przypadku win stołowych z oznaczonym pochodzeniem geograficznym oraz win gatunkowych psr:

[...]

8. Artykuł 53 rozporządzenia nr 1493/1999 przewiduje przyjęcie szczegółowych zasad wykonania tego rozporządzenia, m.in. załączników VII i VIII. Zasady te regulują w szczególności odstępstwa, warunki i zezwolenia określone w tych załącznikach. Na podstawie art. 53 powinny zostać przyjęte również zasady dotyczące etykietowania win stołowych, win stołowych z oznaczonym pochodzeniem geograficznym oraz win gatunkowych psr.

- inne tradycyjne określenia stosowane zgodnie z zasadami określonymi przez państwo członkowskie, w którym następuje proces produkcji,

[...]

9. Część B załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999 stanowi w odniesieniu do określeń, których użycie nie jest obowiązkowe:

3. W przypadku produktów, o których mowa w punkcie 1 część A sposób etykietowania tychże produktów może zostać uzupełniony o dodatkowe określenia.

„1. Oznaczenia produktów uzyskanych na terenie Wspólnoty mogą być uzupełnione o następujące elementy, na zasadach, które zostaną ustalone:

4. Państwa członkowskie, na terenie których wyprodukowano wino, mogą uznać określenia wymienione w punkcie 1 oraz 2 za obowiązkowe, zakazać lub ograniczyć ich stosowanie w przypadku win wyprodukowanych na danym terytorium”.

[...]

10. Odnośnie do języków, które mogą być stosowane w etykietowaniu produktów, część D tego samego załącznika stanowi:

powinny być podane wyłącznie w jednym z oficjalnych języków państwa członkowskiego, na terenie którego wytworzono dane produkty.

„1. Informacje na opakowaniu powinny być podane w jednym lub więcej oficjalnych językach Wspólnoty, tak aby konsument w pełni je zrozumiał.

Informacje, o których mowa w drugim akapicie mogą być powtórzone w jednym lub więcej języków Wspólnoty w przypadku produktów wytworzonych na terenie Grecji i Cypru.

Jednakże:

[...]

— nazwa regionu, gdzie został wytworzony produkt,

Odnośnie informacji, o których mowa w drugim akapicie państwa członkowskie, na terenie których wytworzono i wprowadzono do obrotu dane produkty mogą zezwolić na używanie innego języka niż oficjalny język Wspólnoty, jeżeli taki język jest tradycyjnie stosowany w danym państwie członkowskim lub w części jego terytorium do tych określeń.

— nazwa innego rejonu geograficznego,

— tradycyjne określenia oraz dodatkowe zasady (zgodne z tradycją),

Państwa członkowskie produkcji mogą zezwolić w odniesieniu do ich produktów, aby informacja, o której mowa w drugim akapicie, była również podawana w innym języku, jeżeli jest to zwyczajowo przyjęte w takich przypadkach.

— nazwa winnic lub ich grup oraz zasady stosowane w procesie butelkowania,

[...]”.

B — *Rozporządzenie nr 753/2002*

11. Rozporządzenie nr 753/2002 jest rozporządzeniem wykonawczym do rozporządzenia nr 1493/1999 i zawiera szczegółowe zasady odnośnie do opisu, oznaczania, prezentacji i ochrony niektórych produktów sektora wina.

12. Artykuł 6 tego rozporządzenia zawiera następujące reguły wspólne dla wszystkich szczegółowych danych na etykietach:

„1. Dla celów załącznika VII część B pkt 3 do rozporządzenia (WE) nr 1493/1999, etykietowanie produktów objętych tym załącznikiem może być uzupełnione innymi szczegółami, pod warunkiem że nie istnieje ryzyko wprowadzenia w błąd osób, do których są one adresowane, w szczególności odnośnie obowiązkowych szczegółów określonych w części A pkt 1 lub też szczegółów fakultatywnych określonych w części B pkt 1 tego załącznika.

2. W przypadku produktów wymienionych w załączniku VII część B pkt 3 rozporządzenia (WE) nr 1493/1999, władze wyznaczone na podstawie art. 72 ust. 1 tego

rozporządzenia mogą, pod warunkiem ich działania w zgodności z ogólnymi zasadami proceduralnymi przyjętymi przez państwo członkowskie, zażądać od butelkujących, wysyłających lub importerów dostarczenia dowodu dokładności terminów stosowanych w opisie w zakresie charakteru, tożsamości, jakości, składu, pochodzenia lub źródła odnośnego produktu lub produktów użytych do jego wytworzenia”.

13. Zgodnie z art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 określenie „inne tradycyjne terminy” w rozumieniu części B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia (WE) nr 1493/1999 „oznacza dodatkowe terminy tradycyjnie stosowane w państwach członkowskich producenta dla oznaczenia, w przypadku win wymienionych w niniejszym tytule, produkcji bądź metody dojrzewania, albo jakości, koloru, rodzaju miejsca lub szczególnego wydarzenia związanego z historią danego wina i zdefiniowania w ustawodawstwie państwa członkowskiego dla celów oznaczania i prezentacji win, o których mowa, pochodzących z terytorium tego państwa”.

14. Artykuł 24 rozporządzenia nr 753/2002 reguluje następnie ochronę tradycyjnych terminów:

„1. Dla celów niniejszego artykułu, określenie »tradycyjne terminy« oznacza

dotatkowe tradycyjne terminy wymienione w art. 23, terminy wymienione w art. 28 i tradycyjne specyficzne terminy przewidziane w art. 14 ust. 1 akapit pierwszy lit. c), art. 29 i art. 38 ust. 3.

2. Tradycyjne terminy wymienione w załączniku III są zarezerwowane dla win, z którymi są związane, oraz są chronione przed:

a) wszelkiego rodzaju sprzecznym z prawem przywłaszczeniem, imitacją bądź przywołaniem, nawet w przypadkach gdy terminowi objętemu ochroną towarzyszą określenia takie jak: »rodza«, »typ«, »styl«, »imitacja«, »gatunek« itp.;

b) wszelkim innym bezpodstawnym, fałszywym lub wprowadzającym w błąd wskazaniem co do charakteru bądź zasadniczych cech wina, umieszczonych na wewnętrznym lub zewnętrznym opakowaniu, w materiałach reklamowych lub jakichkolwiek dokumentach dotyczących tego wina;

c) wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów, szczególnie sprawiającymi wrażenie, że wino kwalifikuje się do określenia tradycyjnie chronionym terminem.

3. Znaki handlowe stosowane do opisu wina na jego etykietach nie mogą zawierać tradycyjnych terminów wymienionych w załączniku III, o ile wino nie kwalifikuje się do określenia takim tradycyjnym terminem.

[...]

4. Jeśli tradycyjny termin wymieniony w załączniku III do niniejszego rozporządzenia mieści się również w jednej z kategorii wskazań wymienionych w załączniku VII części A i B pkt 1 i 2 do rozporządzenia (WE) nr 1493/1999, to do tego tradycyjnego terminu mają zastosowanie przepisy niniejszego artykułu, a nie inne przepisy tytułu IV lub tytułu V.

Ochrona tradycyjnego terminu ma jedynie zastosowanie do języka(ów), w którym(ych) ten termin jest przedstawiony w załączniku III.

Każdy tradycyjny termin wymieniony w załączniku III będzie powiązany z jedną lub więcej wymienionych poniżej kategorii win:

[...]

- d) gatunkowych win produkowanych w określonych regionach, innych niż te, o których mowa w lit. a), b) lub c) oraz win stołowych i win stołowych z oznaczeniem geograficznym; w tym przypadku ochrona tradycyjnego terminu ma zastosowanie jedynie do oznaczania win innych niż wina likierowe, wina musujące, gazowane wina musujące, wina półmusujące i gazowane wina półmusujące;

[...]

Termin tradycyjny uznaje się za tradycyjny w oficjalnym języku państwa członkowskiego, jeżeli był on używany w tym języku oraz w określonym regionie granicznym sąsiedniego państwa członkowskiego/państw członkowskich dla win produkowanych na tych samych warunkach, o ile termin ten spełnia warunki określone w lit. a) do d) w jednym z tych państw członkowskich i oba państwa członkowskie są zgodne co do definicji, używania i ochrony tego terminu.

5. Aby zakwalifikować się do włączenia do załącznika III część A, tradycyjny termin musi:

- a) być szczegółowy sam w sobie i precyzyjnie zdefiniowany w ustawodawstwie państwa członkowskiego;

[...]

- b) być w dostatecznym stopniu wyróżniającym się lub cieszyć się uznaną renomą na rynku Wspólnoty;

7. Państwa członkowskie powiadają Komisję:

- c) być tradycyjnie używanym co najmniej od dziesięciu lat w danym państwie członkowskim;

- a) o faktach uzasadniających uznanie każdego terminu;

- b) o tradycyjnych terminach znajdujących się w ich ustawodawstwie i spełniających powyższe wymogi, jak też o winach, dla których takie terminy są zastrzeżone;
 - w przypadku Włoch w języku włoskim termin „Riserva”,
 - w przypadku Austrii w języku niemieckim termin „Reserve”,
 - c) o wszelkich tradycyjnych terminach nie znajdujących się już pod ochroną w państwie pochodzenia.
 - w przypadku Portugalii w języku portugalskim terminy „Reserva”, „Reserva velha” (lub „grande reserva”) i „Super reserva”.
- [...].

15. Załącznik III do rozporządzenia nr 753/2002 zawiera, z podaniem krajów, odnośnych win, kategorii produktów i języków, wykaz chronionych tradycyjnych terminów, o których mowa w art. 24, w szczególności:

- w przypadku Grecji w języku greckim terminy: „Ειδικά Επιλεγμένος (Grande réserve)”, „Επιλογή ή Επιλεγμένος (Réserve)” i „Παλαιωθείς επιλεγμένος (Vieille réserve)”,

III — Istotny stan faktyczny, postępowanie przed sądem krajowym, pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem

A — *Stan faktyczny*

- w przypadku Hiszpanii w języku hiszpańskim terminy „Gran Reserva” i „Reserva”,

16. Strona wnosząca skargę kasacyjną („Revision”) w postępowaniu przed BVerwG, H.S. Schneider, prowadzi pod firmą „Consulat des Weins” rodzinną winnicę w południowym Palatynie w pobliżu miasta Trewir (Nadrenia-Palatynat) i dostarcza na rynek osiem rodzajów

win. W trakcie kontroli przeprowadzonej przez właściwy organ Nadrenii-Palatynatu w dniu 20 listopada 2002 r. zostało zakwestionowane zamierzone oznaczenie tych win etykietami w zakresie, w jakim jest to istotne dla niniejszego postępowania prejudycjalnego, w sposób następujący: główne etykiety nosiły nazwę winiarni i pod nią, w zależności od klasy cenowej wina, między innymi określenia „Grande Réserve” lub „Réserve”. Na tylnych etykietach miały się znajdować oznaczenie klasy jakości win, regionu produkcji („Pfalz”, Palatynat) oraz urzędowe numery kontrolne i butelkowania.

zakazu; ponadto żądał on również stwierdzenia, że użycie niemieckich terminów jest dopuszczalne zarówno indywidualnie, jak też w połączeniu z jego firmą. Ta skarga została w pierwszej instancji oddalona przez Verwaltungsgericht Neustadt w dniu 29 stycznia 2004 r. Od wyroku oddalającego skargę H.S. Schneider wniósł apelację do Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz. Sąd ten oddalił apelację wyrokiem z dnia 21 września 2004 r. Zdaniem obu sądów sporne oznaczenia stanowią niedopuszczalną imitację względnie przywołanie chronionych tradycyjnych hiszpańskich, portugalskich i włoskich terminów „(Gran) Reserva” lub „(Gran) Riserva” i „(Grande) Reserva”.

17. W dniu 19 grudnia 2002 r. Aufsichts- und Dienstleistungsdirektion (dyrekcja nadzoru i usług) Nadrenii-Palatynatu w Trier (zwana dalej „ADD”) zakazała w drodze decyzji między innymi stosowania francuskich terminów „Réserve” lub „Grande Réserve” jako wprowadzających w błąd. Złożona przez H.S. Schneidera w postępowaniu odwoławczym oferta użycia zamiast nich niemieckich terminów „Reserve” i „Privat-Reserve” została oddalona przez ADD decyzją odwoławczą z dnia 19 bądź 21 marca 2003 r., ponieważ uznała ona te oznaczenia również za niedopuszczalne.

18. H.S. Schneider wniósł skargę na decyzję wydaną w pierwszej instancji oraz decyzję odwoławczą. W ramach tej skargi przed niemieckimi sądami administracyjnymi H.S. Schneider domagał się uchylenia

19. Od wyroku Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz z dnia 21 września 2004 r. H.S. Schneider wniósł skargę kasacyjną do BVerwG. W skardze kasacyjnej podnosi on następujące zarzuty kasacyjne istotne z punktu widzenia prawa wspólnotowego: obowiązujące przepisy dotyczące oznaczania win chronią tradycyjne terminy wymienione w pkt 18 niniejszej opinii tylko w języku hiszpańskim, portugalskim lub włoskim, ale nie w innym języku. To samo dotyczy również odpowiednich oznaczeń w języku greckim i greckim alfabecie. Zatem używanie podobnych oznaczeń dla win pochodzących z innego państwa członkowskiego nie stanowi imitacji lub przywołania.

20. W trakcie postępowania przed niemieckimi sądami administracyjnymi termin „Consulat des Weins — Réserve/Grande Réserve” został zarejestrowany również przez OHIM jako wspólnotowy znak towarowy.

blokującego. Taki blokujący skutek w odniesieniu do wszystkich oznaczeń objętych przesłankami art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 byłby sprzeczny z celem nowych przepisów dotyczących oznaczania win, zgodnie z którymi w miarę możliwości powinno zezwalać się na używanie określeń fakultatywnych poza zakresem uregulowanym.

B — Postępowanie przed sądem odsyłającym i pytania prejudycjalne

21. Powołując się na część B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999, BVerwG przyjmuje, że oznaczenia „Réserve” i „Grande Réserve” lub „Reserve” i „Privat-Reserve” są co do istoty innymi tradycyjnymi terminami i powinny wskazywać na szczególną jakość wina na podstawie produkcji bądź metody jego wytwarzania. Nie mogą one jednak być używane w Niemczech jako inne tradycyjne terminy w rozumieniu tej normy, ponieważ nie są one zgodnie z art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 zdefiniowane w niemieckim ustawodawstwie krajowym. Oznaczenia te mogłyby jednak być wykorzystywane w Niemczech jako dodatkowe określenia w rozumieniu części B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999, ponieważ art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 nie ma względem części B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999 skutku

22. Jednak zdaniem BVerwG używanie wymienionych tradycyjnych terminów jest mimo to niedopuszczalne, jeżeli powoduje to wprowadzenie w błąd lub narusza chronione oznaczenia. Inne tradycyjne terminy chronione na podstawie art. 24 ust. 2 w związku z załącznikiem III do rozporządzenia nr 753/2002 istnieją wprawdzie tylko w języku hiszpańskim, greckim, portugalskim oraz obecnie niemieckim, ale nie w języku francuskim.

23. Niemniej BVerwG jest zdania, że zakazane zgodnie z art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002 imitacja lub przywołanie mogą mieć miejsce również w przypadku używania chronionego terminu w innym języku niż język oryginalny. Zakaz przywłaszczania oznacza bowiem używanie samego chronionego terminu, natomiast zakaz imitacji zabrania używania terminów mających podobne brzmienie, a zakaz przywołania używania terminów pokrewnych znaczeniowo.

24. Niemniej BVerwG uważa, że ochrona innych tradycyjnych terminów przed przywłaszczeniem, imitacją lub przywołaniem istnieje tylko względem win, które pochodzą z tego samego państwa członkowskiego, co chroniony tradycyjny termin, a więc w niniejszej sprawie tylko względem win hiszpańskich, portugalskich, włoskich, greckich i austriackich, ale nie względem win z niemieckich regionów produkcji. Wynika to już ze specyficznego powiązania tradycyjnego terminu z tradycją winiarską danego państwa członkowskiego oraz autonomii regulacyjnej państw członkowskich w tej dziedzinie. Przeciwna wykładnia prowadziłaby do paraliżu fakultatywnych oznaczeń win, ponieważ poprzez uznanie tradycyjnego terminu z jednego państwa członkowskiego zablokowane byłoby używanie, a tym samym stworzenie podobnego terminu w innym państwie członkowskim.

25. Ponieważ BVerwG ma wątpliwości co do wykładni rozporządzeń nr 1493/199 i nr 753/2002, zawiesił postępowanie i skierował do Trybunału następujące pytania do rozstrzygnięcia w trybie prejudycjalnym:

„1. Czy art. 47 ust. 2 lit. b) i c) w związku z częścią B pkt 1 lit. b) tiret piąte i pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia (WE) nr 1493/1999 oraz art. 23 rozporządzenia (WE) nr 753/2002 należy interpretować w ten sposób, że określenie odnoszące się do procesu produkcji i metody dojrzewania lub do jakości wina jest dopuszczalne jedynie jako uregulowane określenie fakultatywne

zgodnie z częścią B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia (WE) nr 1493/1999 na warunkach wskazanych w tym przepisie i w art. 23 rozporządzenia (WE) nr 753/2002, a nie jako dodatkowe określenie zgodnie z częścią B pkt 3 załącznika do rozporządzenia (WE) nr 1493/1999?

2. Czy art. 24 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 753/2002 należy interpretować w ten sposób, że sprzeczne z prawem imitacja lub przywołanie mogą mieć miejsce jedynie wówczas, jeżeli są wyrażone w tym samym języku, co chronione tradycyjne terminy?

3. Czy art. 24 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 753/2002 należy interpretować w ten sposób, że tradycyjne terminy wskazane w załączniku III są chronione jedynie względem win pochodzących z tego samego państwa członkowskiego producenta co chroniony tradycyjny termin?”.

C — Postępowanie przed Trybunałem

26. W postępowaniu poza stronami sporu przed sądem krajowym wzięły udział również

Republika Grecka, Włochy oraz Hiszpania. Włochy przedłożyły jedynie pisemną opinię i nie uczestniczyły w rozprawie. Hiszpania brała udział w niniejszej sprawie tylko w rozprawie.

jest w Niemczech uregulowane ustawowo i dlatego może mieć miejsce według uznania butelkującego.

27. Na rozprawie w dniu 13 września 2007 r. strony postępowania przed sądem krajowym, Republika Grecka, Hiszpania oraz Komisja ustnie przedstawiły swoje stanowiska i odpowiedziały na pytania Trybunału.

29. Zdaniem Nadrenii-Palatynatu określenie odnoszące się do procesu produkcji i metody dojrzewania lub do jakości wina jest dopuszczalne jedynie jako uregulowane określenie fakultatywne zgodnie z częścią B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia nr 1943/1999 na warunkach wskazanych w tym przepisie i w art. 23 rozporządzenia nr 753/2002, a nie jako dodatkowe określenie zgodnie z częścią B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999, jeżeli wkracza ono w zakres regulacji już istniejących chronionych innych tradycyjnych terminów. Skutek blokujący ograniczony do terminów chronionych w art. 23 w związku z załącznikiem III do rozporządzenia nr 753/2002 nie jest sprzeczny z celem nowych przepisów dotyczących oznaczania win, by zezwalać w miarę możliwości na używanie określeń fakultatywnych poza zakresem uregulowanym. Poza tym osobom prywatnym, takim jak H.S. Schneider, zabronione jest w zakresie regulacji już istniejących chronionych terminów dalsze tworzenie określeń fakultatywnych.

IV — Argumentacja uczestników postępowania

A — W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

28. Zdaniem H.S. Schneidera stosowanie spornych określeń jest dopuszczalne nie tylko jako uregulowanych określeń fakultatywnych zgodnie z częścią B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999 na warunkach wskazanych w tym przepisie i w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002, lecz również jako dodatkowych określeń zgodnie z częścią B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999. Stosowanie tych terminów nie

30. Rząd włoski również prezentuje stanowisko, że określenie odnoszące się do

procesu produkcji i metody dojrzewania lub do jakości wina może być używane jedynie jako uregulowane określenie fakultatywne zgodnie z częścią B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999 na warunkach wskazanych w tym przepisie i w art. 23 rozporządzenia nr 753/2002, a nie jako dodatkowe określenie zgodnie z częścią B pkt 3 tego załącznika. W celu uzasadnienia tego stanowiska rząd włoski powołuje się na art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 753/2002, zgodnie z którym stosowanie „innych szczegółów” jest możliwe, pod warunkiem że nie istnieje ryzyko wprowadzenia w błąd, w szczególności odnośnie uregulowanych określeń fakultatywnych.

31. Rząd grecki uważa, że ochroną objęte są tylko wina wymienione w zamkniętym wykazie tradycyjnych określeń w załączniku III rozporządzenia nr 753/2002. Każde określenie odnoszące się do procesu produkcji i metody dojrzewania lub do jakości wina, które mogłyby być rozumiane przez konsumenta ze Wspólnoty lub z państw trzecich za mające związek z innym tradycyjnym terminem chronionym na podstawie art. 23 i 24 rozporządzenia nr 753/2002, stosowane jest niezgodnie z prawem, i z tego względu do produktów zawierających te określenia zastosowanie mają zakazy przewidziane w art. 49 rozporządzenia nr 1493/1999.

32. Rząd hiszpański zwraca uwagę na okoliczność, że tradycyjne terminy „Reserva” i „Gran Reserva” są w Hiszpanii używane w odniesieniu do metody dojrzewania win czerwonych, białych i różowych i są konsumentom powszechnie znane. W Niemczech nie istnieje jednak proces produkcji i metody dojrzewania wina, który można powiązać z terminami takimi jak „Réserve” i „Grande Réserve”. Z tego powodu oba terminy są w Niemczech terminami fantazyjnymi, które jednak imitują tradycyjne terminy innych państw członkowskich i mogą wprowadzać konsumentów w błąd. Z tego powodu w przypadku obu terminów „Réserve” i „Grande Réserve” chodzić może jedynie o uregulowane określenie fakultatywne. Nie mają one jednak w odniesieniu do win niemieckich żadnej wyraźnej podstawy prawnej w rozporządzeniu podstawowym i są niedopuszczalne.

33. Komisja uważa, że dane oznaczenia mogłyby być zasadniczo stosowane również wówczas jako „dodatkowe określenia” w rozumieniu art. 47 ust. 2 lit. c) oraz części B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999, jeżeli odnoszą się one do okoliczności, o których mowa w art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 (procesu produkcji, metody dojrzewania, jakości, koloru lub rodzaju wina, miejsca lub szczególnego wydarzenia związanego z historią danego wina). Artykuł 23 rozporządzenia nr 753/2002 nie ma skutku blokującego

względem „dodatkowych określeń” w rozumieniu części B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999. Nie można bowiem wykluczyć, że w przypadku tych określeń chodzi o informacje pożyteczne dla konsumenta w rozumieniu art. 47 ust. 2 lit. c) rozporządzenia nr 1493/1999. Ponadto zasadnicza dopuszczalność stosowania jako „dodatkowego określenia” wynika już z art. 6 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002.

34. Jako kolejne argumenty Komisja podnosi, że okoliczności objęte art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 są tak wyczerpujące, że w przypadku uznania skutku blokującego brak jest praktycznie zakresu zastosowania dla „dodatkowych określeń” zgodnie z częścią B pkt 3. Ponadto wykształcenie się nowych „innych tradycyjnych terminów” jest możliwe jedynie wówczas, jeśli mogą one być używane przed ich zarejestrowaniem jako „dodatkowe określenia”. Uznanie blokującego skutku art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 sprzeciwia się poza tym celowi rozporządzenia nr 1493/1999, by w miarę możliwości zezwalać na stosowanie określeń fakultatywnych poza zakresem uregulowanym.

B — W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

35. Zdaniem H.S. Schneidera art. 24 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 753/2002 należy

interpretować w ten sposób, że sprzeczne z prawem imitacja lub przywołanie mogą mieć miejsce jedynie wówczas, jeżeli są wyrażone w tym samym języku, co chronione tradycyjne terminy. Wynika to już z precyzyjnego wskazania danego języka w katalogu zawartym w załączniku do rozporządzenia nr 753/2002. Ta interpretacja wynika również z faktu, że w przypadku używania terminu w innym języku nie istnieje ryzyko wprowadzenia w błąd konieczne dla sprzecznych z prawem imitacji lub przywołania.

36. Nadrenia-Palatynat w uwagach na piśmie nie odniosła się do drugiego pytania prejudycjalnego. Na rozprawie Nadrenia-Palatynat przyłączyła się odnośnie do drugiego pytania prejudycjalnego do opinii Włoch, Grecji i Komisji. Ten kraj związkowy prezentuje pogląd, że ograniczony zakaz tłumaczeń narusza ochronę tradycyjnych terminów, które można znaleźć w innych językach, jak też cele rynku wewnętrznego oraz ochronę konsumentów.

37. W opinii rządu włoskiego ochrona uregulowanych tradycyjnych terminów przed przywłaszczeniem, imitacją lub przytoczeniem jest siłą rzeczy niezależna od użytego języka. Przytoczenie ma miejsce zawsze wtedy, gdy tłumaczenie może wywołać w świadomości konsumenta skojarzenie z tradycyjnym terminem w chronionym języku; tak jest w niniejszej sprawie z uwagi na podobieństwo wykorzystywanych terminów pochodzenia łacińskiego.

38. Również zdaniem rządu greckiego używanie chronionego terminu jest zakazane w każdym języku. Przeciętny europejski konsument zna zdaniem rządu greckiego większość określeń wymienionych w załączniku III do rozporządzenia nr 753/2002 niezależnie od języka i łączy te określenia z jakością wina. Te określenia i terminy podane na etykiecie są informacjami istotnymi z punktu widzenia podjęcia decyzji o zakupie wina.

tak jak uwidacznia się to w art. 48 rozporządzenia: artykuł ten przewiduje w końcu wyraźnie, że ryzyko — któremu należy zapobiec — pomylenia produktów lub wprowadzenia konsumentów w błąd może mieć miejsce również w przypadku tłumaczenia oznaczeń. W tym zakresie stan prawny nie uległ zmianie względem poprzedniego rozporządzenia nr 881/98. To czy in casu rzeczywiście istnieje ryzyko wprowadzenia w błąd, podlega ocenie przez sąd krajowy.

39. Rząd hiszpański podnosi, że słowo „Réserve” z lingwistycznego punktu widzenia jest tłumaczeniem hiszpańskiego terminu „reserva”. Takie tłumaczenie jest zakazane na podstawie art. 48 rozporządzenia nr 1493/1999. W przypadku używania tradycyjnych terminów w języku, dla którego zostały one zarejestrowane, chodzi o sprzeczne z prawem imitację lub przytoczenie, natomiast w przypadku tłumaczenia o sprzeczne z prawem przywłaszczenie.

C — W przedmiocie trzeciego pytania prejudycjalnego

40. Komisja jest również zdania, że używanie chronionego terminu w innym języku niż język oryginalny może stanowić sprzeczne z prawem imitację lub przytoczenie w rozumieniu art. 24 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 753/2002. Wprawdzie art. 24 ust. 4 akapit drugi stanowi, że ochrona tradycyjnego terminu ma zastosowanie jedynie do języka, w którym termin ten jest przedstawiony w załączniku III. Dotyczy to jednak jedynie sprzecznego z prawem przywłaszczenia,

41. Zdaniem H.S. Schneidera art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002 należy interpretować w ten sposób, że tradycyjne terminy wskazane w załączniku III są chronione jedynie względem win pochodzących z tego samego państwa członkowskiego producenta, co chroniony tradycyjny termin. Wynika to z tego, że pochodzenie wina w oczach konsumenta posiada bardzo szczególne znaczenie. Tradycyjny termin rozwija swą szczególną siłę oddziaływania zawsze jedynie w związku z miejscem pochodzenia. Termin „Réserve” jest w praktyce państw członkowskich (na przykład we Francji) oraz państw trzecich szeroko rozpowszechniony i nie jest dotychczas karany jako sprzeczne z prawem przytoczenie. Tylko ta ścisła

wykładnia zakresu ochrony tego terminu jest zgodna z faktem, że w odniesieniu do chronionych terminów hiszpańskich, portugalskich i włoskich dopuszczone zostały obok siebie odmienne krajowe kryteria i że w relacji między tymi terminami nie przyjmuje się również żadnej sprzecznej z prawem imitacji. Tak jak w wywodach w przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego H.S. Schneider również odnośnie do trzeciego pytania prejudycjalnego prezentuje stanowisko, że zgodnie z celem ochronnym rozporządzenia zakazane może być jedynie takie używanie, które kryje ryzyko wprowadzenia w błąd. Ryzyko pomylenia z winami hiszpańskimi, portugalskimi lub innymi, dla których chronione są odnośne terminy, nie istnieje jednak akurat w przypadku jednoczesnego wskazania (niemieckiego) regionu produkcji.

42. Nadrenia-Palatynat w uwagach na piśmie nie odniosła się do trzeciego pytania prejudycjalnego. Na rozprawie przyłączyła się odnośnie do trzeciego pytania prejudycjalnego do opinii Włoch, Grecji i Komisji.

43. Rząd włoski twierdzi, że tradycyjne terminy są chronione na podstawie art. 24 rozporządzenia nr 753/2002 w całej Unii Europejskiej przed wszelkiego rodzaju imitacją lub przytoczeniem. W tych ramach ochrona ta ma zastosowanie wyłącznie

do win, które są uprawnione do ochrony i pochodzą z określonego państwa członkowskiego producenta. I tak np. w niniejszym przypadku ochrona tradycyjnych terminów „Reserva” w odniesieniu do Hiszpanii, „Riserva” w odniesieniu do Włoch, „Reserve” w odniesieniu do Grecji, „Reserva” w odniesieniu do Portugalii oraz „Reserve” w odniesieniu do Austrii jest zastrzeżona wyłącznie dla win pochodzących z danego kraju i uprawnionych do ochrony; w związku z tym nie mogą one być w żadnym razie wykorzystywane do etykietowania win z Niemiec.

44. Rząd grecki jest zdania, że zakaz używania chronionych terminów istnieje również względem win pochodzących z innych państw niż chroniony termin.

45. W opinii Komisji trzecie pytanie prejudycjalne musi zostać ujęte wężej. W przypadku wykładni art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002 chodzi co do zasady o to, czy używanie terminów „Reserve” lub „Privat-Reserve” dla wyprodukowanych w Niemczech win należących do kategorii „wino gatunkowe psr” jest zakazane, ponieważ określenie „Reserve” wymienione jest w załączniku jako inny tradycyjny termin dla wyprodukowanych w Austrii win tej samej kategorii. Zdaniem Komisji, do którego przyłącza się rząd hiszpański, na to pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej, ponieważ zgodnie z art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002 tradycyjne terminy wskazane w załączniku III zarezerwowane są dla win, z którymi są one związane, to jest z winami należącymi do tej samej kategorii. Tym

samym oznaczenie „Reserve” jest zarezerwowane dla wytworzonych w Austrii win należących do kategorii „wino gatunkowe psr” i jest chronione przed sprzecznym z prawem przywłaszczeniem, imitacją lub przytoczeniem w odniesieniu do win tej samej kategorii z innych państw członkowskich, a więc również względem wytworzonych w Niemczech win należących do kategorii „wino gatunkowe psr.”.

46. Również paraliż fakultatywnych oznaczeń win, którego obawia się BVerwG, nie usprawiedliwia innej wykładni. Paraliż taki z konieczności wynika z każdego zakazu sprzecznego z prawem przywłaszczenia i obejmuje również tylko terminy identyczne, a nie jedynie podobne lub pochodne jak termin „Privat-Reserve”. Termin ten może być swobodnie używany dopóty, dopóki nie mają miejsca — podlegające ocenie przez sąd krajowy — sprzeczne z prawem imitacja lub przytoczenie. Ostatecznie wykładnia, za którą opowiada się sąd odsyłający, jest konieczna ze względów skuteczności ochrony oznaczeń win na wspólnym rynku (effet utile).

V — Ocena rzecznika generalnego

A — Uwagi wstępne

47. Rozporządzenie nr 1493/1999 na nowo uregulowało wspólną organizację rynku

wina. Z tego powodu należy przy późniejszej wykładni mieć na względzie genezę rozporządzenia nr 1493/1999, w szczególności świadomą strukturalną zmianę podstawowych zasad wynikających z przepisów dotyczących oznaczania win względem poprzedzającego go rozporządzenia nr 2392/1989⁶. System rozporządzenia nr 2392/1989 był ukształtowany odnośnie do oznaczeń dla win niemusujących przez zasadę zakazu, zgodnie z którą używane mogły być tylko oznaczenia wyczerpująco wskazane w rozporządzeniu⁷. Natomiast pierwotnie zgodnie z art. 11 i art. 12 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 2392/1989 aż do chwili pewnego rozluźnienia przez rozporządzenie nr 1472/96⁸ wszystkie oznaczenia niewymienione w rozporządzeniu były z niewieloma wyjątkami zakazane⁹.

48. Ponieważ zasadę zakazu odczuwano jako zbyt sztywną i nieodpowiadającą wymogom

6 — Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2392 z dnia 24 lipca 1989 r. ustanawiające ogólne reguły odnośnie do oznaczania i prezentacji win i moszczy gronowych (Dz.U. L 232, s. 13). Do tego rozporządzenia doszło jeszcze rozporządzenie Komisji (EWG) nr 3201/90 z dnia 16 października 1990 r. ustanawiające szczegółowe zasady odnośnie do oznaczania i prezentacji win i moszczy gronowych (Dz.U. L 309, s. 1).

7 — Trybunał stwierdził w wyroku z dnia 5 lipca 1995 r. w sprawie C-46/94 Voisine, Rec. s. I-1859, pkt 22 i 27, odsyłając do art. 11 i 12 rozporządzenia nr 2392/89, że pokazują one wolę prawodawcy wspólnotowego stworzenia w tym rozporządzeniu szczegółowej i kompletnej regulacji dotyczącej oznaczania i prezentacji win i że oba te artykuły określają w sposób wyczerpujący, które określenia są dopuszczone do oznaczania na etykiecie wina gatunkowego psr.

8 — Rozporządzenie Rady (WE) nr 1472/96 z dnia 26 lipca 1996 r. zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 2392/89 ustanawiające ogólne reguły odnośnie do oznaczania i prezentacji win i moszczy gronowych (Dz.U. L 184, s. 3).

9 — Zobacz Hieronimi, H., „»Grands Crus« auch bei deutschem Wein? Rechtliche Möglichkeiten einer Weinlagen-Klassifizierung in Deutschland”, *Zeitschrift für das gesamte Lebensmittelrecht* — ZLR 5/97, s. 539–564 (548). Zobacz również opinię rzecznika generalnego Geelhoeda z dnia 14 marca 2002 r. w sprawie C-81/01 Borie Manoux, Rec. s. I-9259, pkt 29, w której odnośnie do używania dla win oznakowania, które nie jest uregulowane przez prawo wspólnotowe, stwierdzono, „że każde oznaczenie na etykiecie win gatunkowych psr wymaga wyraźnej podstawy w rozporządzeniu nr 2392/89”.

rynku, została ona, po wspomnianym już rozluźnieniu w 1996 r., zastąpiona w rozporządzeniu nr 1493/1999 przez zasadę dopuszczalności, określaną również zasadą nadużycia. Tym samym przepisy dotyczące oznaczania win niemusujących zostały zharmonizowane z przepisami odnoszącymi się do win musujących¹⁰.

49. Zgodnie z zasadą dopuszczalności bądź nadużycia dla win niemusujących można używać, obok wskazanych w rozporządzeniu nr 1493/1999 określeń fakultatywnych, wszelkich innych pożytecznych określeń, o ile nie są one zakazane ustawowo lub nie prowadzą do wprowadzenia konsumentów w błąd¹¹. To rozluźnienie zostało również określone jako liberalizacja. Ta liberalizacja przepisów dotyczących oznaczania win służyła nadrzędnemu celowi reformy w postaci zagwarantowania elastyczności niezbędnej do dostosowania się do wszelkich zmian¹².

10 — Motyw 10 rozporządzenia nr 753/2002 stanowi: „[r]ozporządzenie (WE) nr 1493/1999 harmonizuje etykietowanie dla wszystkich produktów sektora wina z ustalonym już modelem dla win musujących, pozwalających na użycie innych terminów niż te, które są wyraźnie określone przez przepisy wspólnotowe, pod warunkiem że są to terminy dokładne. W związku z tym, należy również zharmonizować w ten sam sposób zasady stosowania niniejszego rozporządzenia, stosując model ustalony dla win musujących, zapewniając jednocześnie, że nie istnieje ryzyko pomylenia tych innych terminów z terminami objętymi przepisami wspólnotowymi i że takie terminy mogą być stosowane jedynie wtedy, gdy w przypadku jakichkolwiek wątpliwości podmioty gospodarcze mogą udowodnić ich dokładność”.

11 — Mickel W. M./Bergmann, J. M., „Weinwirtschaft in der EU”, w: *Handlexikon der Europäischen Union*, 3. Aufl., 2005, pkt 5, hasło „Weinbezeichnung”.

12 — Motyw 7 rozporządzenia nr 1493/1999.

50. Prawodawca wspólnotowy miał świadomość, że reguły oznaczania produktów sektora wina mają znaczny wpływ na ich zbywalność¹³. Również w tym aspekcie zastąpienie zasady zakazu przez zasadę dopuszczalności bądź nadużycia wraz z rozszerzonym zakresem swobody sprzedających przy etykietowaniu należy postrzegać jako nową artykulację kompromisu między słusznymi interesami producentów i konsumentów¹⁴.

51. Już na wstępie należy przy wykładni norm przepisów dotyczących oznaczania win mieć na względzie, że krajowe przepisy dotyczące etykietowania nie tylko wpływają na ekonomiczne interesy konsumentów, lecz mogą iść ze sobą również ograniczenie swobody przepływu towarów. W tym zakresie zgodnie z wyrokiem w sprawie

13 — Motyw 50 rozporządzenia nr 1493/1999 stanowi: „[Opis, oznaczenie i prezentacja] produktów objętych niniejszym rozporządzeniem mogą mieć znaczny wpływ na ich zbywalność. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem określać przepisy [w tym zakresie], które biorą pod uwagę prawnie uzasadnione interesy konsumentów i producentów oraz promują bezproblemowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego oraz wyrób produktów gatunkowych, w oparciu o przepisy Wspólnoty lub w oparciu o przepisy odnoszące się do zapobiegania oszukańczym praktykom. Podstawowe zasady przepisów, o których mowa powyżej, powinny określać jako obowiązkowe stosowanie niektórych określeń po to, aby można było łatwo zidentyfikować produkt i dostarczyć konsumentom określonych, ważnych informacji, przy czym stosowanie pozostałej informacji byłoby nieobowiązkowe”.

14 — Zobacz Koch, H.J., „Neues vom Weinrecht”, *Neue juristische Wochenschrift* — *NJW* 2004, s. 2135, 2136. Autor podkreśla, że liberalizacja prawa oznaczeń win powinna w sumie stworzyć więcej transparentności i informacji dla konsumenta, z pozytywnym skutkiem dla zbytu. Zwraca on jednak uwagę, że udzielenie odpowiedzi na pytanie, które informacje są poprzez zakaz wprowadzania w błąd dopuszczalne w sposób ograniczony bądź też z uwagi na już podlegające unormowaniu określenia są niedopuszczalne, nie stało się tym samym łatwiejsze.

Clinique¹⁵ również w szczególności zakazy wprowadzania w błąd przewidziane w przepisach prawa wspólnotowego należy interpretować w świetle swobody przepływu towarów¹⁶. Ryzyko wprowadzenia konsumentów w błąd może mieć pierwszeństwo względem wymogów swobody przepływu towarów jedynie wówczas, gdy ma ono dostatecznie poważny charakter¹⁷. Z tego powodu chciałabym ostrzec przed bardzo szeroką wykładnią przesłanek wprowadzenia w błąd.

„Reserve” i „Grande Reserve” lub „Reserve” i „Privat-Reserve” dla wina wyprodukowanego w państwie członkowskim mogą w zasadzie, to jest niezależnie od kwestii kolizji tych oznaczeń z oznaczeniami zapisanymi w załączniku III do tego rozporządzenia, być używane jako „dodatkowe określenia” w rozumieniu tych przepisów, w sytuacji gdy to państwo członkowskie nie przyjęło żadnych przepisów ustawodawczych odnośnie do używania tych oznaczeń jako „innych tradycyjnych terminów” w rozumieniu art. 47 ust. 2 lit. b) w związku z częścią B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999 w związku z art. 23 rozporządzenia nr 753/2002.

B — W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

52. W pierwszym pytaniu BVerwG dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 47 ust. 2 lit. c) oraz część B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999 należy interpretować w ten sposób, że określenia

53. Artykuł 47 ust. 2 rozporządzenia nr 1493/1999 wymienia trzy typy określeń. Chodzi o pewne określenia obowiązkowe¹⁸, określenia fakultatywne spełniające określone warunki oraz dodatkowe określenia fakultatywne, wraz z informacjami, które mogą być dla konsumentów pożyteczne. Zakres ochrony tych określeń ustalany jest według ich treści. W niniejszej sprawie znaczenie mają jednak tylko oba określenia fakultatywne.

15 — Wyrok z dnia 2 lutego 1994 r. w sprawie C-315/92 Clinique Laboratories i Estée Lauder Cosmetics, Rec. s. I-317, pkt 12 i nast. W pkt 13 tego wyroku Trybunał stwierdził, że art. 30 traktatu EWG (obecnie art. 28 WE) zakazuje przeszkód dla swobodnego przepływu towarów wynikających z tego, że towary muszą spełniać warunki określone w niektórych przepisach (jak np. odnośnie ich oznaczenia, formy, wymiarów, wagi, składu, prezentacji, etykietowania i opakowania), nawet wtedy, gdy przepisy te mają zastosowanie bez różnicy do wszystkich produktów, o ile zastosowanie tych przepisów nie da się uzasadnić poprzez cel, który leży w interesie ogólnym i ma pierwszeństwo przed wymogami swobodnego przepływu towarów.

16 — Zobacz Zipfel, W., „Der lebensmittelrechtliche Täuschungsschutz im Blickfeld des EG-Rechts”, *Zeitschrift für das gesamte Lebensmittelrecht* — ZLR 5-6/1994, s. 557, 564.

17 — Wyrok z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie C-313/94 Graffione, Rec. s. I-6039, pkt 24. Trybunał odsyła w tym wyroku wyraźnie do wyroku w sprawie Clinique.

18 — Zgodnie z załącznikiem VII do rozporządzenia nr 1493/1999 takimi określeniami są np. oznaczenia, które mają na celu wyróżnienie produktu, objętość nominalną, rzeczywistą objętościową zawartość alkoholu, numer partii towaru zgodnie z dyrektywą Rady 89/396/EWG z dnia 14 czerwca 1989 r w sprawie wskazówek lub oznakowań identyfikacyjnych partii towaru, do której należy dany środek spożywczy.

54. Inne tradycyjne terminy stanowią określenia fakultatywne spełniające określone warunki (uregulowane określenia fakultatywne zgodnie z postanowieniem odsyłającym). W przypadku innego tradycyjnego terminu chodzi zgodnie z art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 o „dodatkowe terminy tradycyjnie stosowane w państwach członkowskich producenta dla oznaczenia produkcji bądź metody dojrzewania, albo jakości, koloru, rodzaju wina, miejsca lub szczególnego wydarzenia związanego z historią danego wina i zdefiniowane w ustawodawstwie państwa członkowskiego dla celów oznaczania i prezentacji win gatunkowych psr pochodzących z terytorium tego państwa”.

55. Artykuł 6 rozporządzenia nr 753/2002 stanowi klauzulę ochronną dla dodatkowych określeń i innych tradycyjnych terminów. Używanie dodatkowych określeń w rozumieniu części B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999 zostaje bowiem sprecyzowane przez art. 6 rozporządzenia nr 753/2002. Zgodnie z tą normą używanie dodatkowych określeń jest opatrzone warunkiem, że wskutek tego nie może powstać ryzyko wprowadzenia konsumentów w błąd odnośnie do określeń obowiązkowych lub też uregulowanych określeń fakultatywnych.

56. W tekście art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 753/2002 nie odsyła się, w mojej opinii, do abstrakcyjnego ryzyka wprowadzenia w błąd. Interpretacja art. 6 rozporządzenia

nr 753/2002 w ten sposób, że wskazuje on na abstrakcyjne ryzyko wprowadzenia w błąd, byłaby sprzeczna z celem zasady dopuszczalności bądź nadużycia, bowiem w treść tej zasady wpisana jest konkretna, prawie kazuistyczna ocena ryzyka wprowadzenia w błąd. Ocena abstrakcyjna ingerowałaby również w nieproporcjonalny sposób w słuszne interesy producentów.

57. Ryzyko wprowadzenia w błąd odgrywa w przepisach dotyczących oznaczania win podobną rolę, co ryzyko pomylenia produktów w prawie znaków towarowych. Odnośnie do tego ryzyka Trybunał w trochę innym kontekście stwierdził już, że prawodawca wspólnotowy zamierza „przez dopuszczenie używania znaków towarowych w celu uzupełnienia oznaczenia i prezentacji win musujących oraz reklamowania tych produktów z konieczności dokonać wyważenia interesów między ochroną konsumenta z jednej strony, w szczególności prawem do tego, aby nie być wprowadzonym w błąd co do cech towaru, oraz ochroną prawa własności intelektualnej z drugiej strony, w szczególności uprawnionego interesu właściciela znaku towarowego do jego

używania i wykorzystywania w handlu. Ta równowaga byłaby niemal wyłączona, gdyby zwykłe ryzyko pomylenia produktów, które zostałyby stwierdzone bez uwzględnienia opinii lub zwyczajów danego konsumenta, wystarczyło do zakazu używania chronionego oznaczenia jako znaku towarowego¹⁹. Artykuł 13 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 2333/92²⁰, który również z uwagi na ryzyko wprowadzenia w błąd zawiera zakaz używania określonych terminów, należy interpretować w ten sposób, „że dla zastosowania zakazu przewidzianego w tym przepisie nie wystarczy stwierdzenie, że znak towarowy zawierający słowo zawarte w oznaczeniu produktu wymienionego w tym przepisie może jako taki zostać pomyłony z tym oznaczeniem. Obok tego trzeba wykazać, że wykorzystanie znaku towarowego faktycznie może wprowadzić w błąd danych konsumentów i z tego powodu wpływać na ich zachowania ekonomiczne. Sąd krajowy musi przy tym kierować się tym, w jaki sposób przeciętnie poinformowany, uważny

i rozsądny zwykły konsument będzie prawdopodobnie rozumiał to określenie”²¹.

58. Dlatego sformułowanie art. 6 rozporządzenia nr 753/2002, opierające się na konkretnym ryzyku wprowadzenia w błąd, wyjaśnia, że niedopuszczalności dodatkowego określenia nie powoduje sama tylko możliwość pokrywania się z przypadkami objętymi określeniami uregulowanymi²². Jak przekonująco twierdzi Komisja, wobec szerokiego zakresu zastosowania określeń, o których mowa w części B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia, ograniczyłyby to znacznie zakres zastosowania dodatkowych określeń²³.

19 — Wyrok z dnia 28 stycznia 1999 r. w sprawie C-303/97 *Sektellerei Kessler, Rec.*, s. I-513, pkt 32. Sprawa ta dotyczyła ryzyka pomylenia produktów w przypadku etykietowania niemieckiego wina musującego. Pytaniem było, czy stosowanie znaku towarowego dla wina musującego „Kessler Hochgewächs” jest zakazane z uwagi na abstrakcyjne ryzyko pomylenia z oznaczeniem „Riesling-Hochgewächs”, które zarówno zgodnie z prawem wspólnotowym, jak i krajowym zarezerwowane jest dla win wyprodukowanych wyłącznie z odmiany winorośli Riesling. Również według rzecznika generalnego Fenelly’ego abstrakcyjne ryzyko pomylenia nie jest wystarczające (opinia z dnia 29 września 1998 r. w sprawie C-303/97 *Sektellerei Kessler, Rec.* s. I-513).

20 — Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2333/92 z dnia 13 lipca 1992 r. ustanawiające zasady oznaczania i prezentacji wina musującego i gazowanego wina musującego (Dz.U. L 231, s. 9). Artykuł 13 ust. 2 tego rozporządzenia stanowi: „Jeżeli oznaczenie, prezentacja lub reklama odnoszące się do produktów wymienionych w art. 1 ust. 1 zostanie uzupełnione przez znaki towarowe, nie mogą one zawierać słów, części słów, znaków lub ilustracji, które a) mogą spowodować pomylenie produktów lub wprowadzenie w błąd osób, do których są adresowane, w rozumieniu art. 1, lub b) mogą zostać pomyłone z całością lub częścią oznaczenia wina stołowego, gatunkowego wina psr, łącznie z gatunkowym winem musującym psr lub wina importowanego, którego oznaczenie regulowane jest przepisami wspólnotowymi, lub z oznaczeniem innego produktu wymienionego w art. 1 ust. 1, bądź są identyczne z oznaczeniem takiego produktu, przy czym produkty wykorzystane do przygotowania *cuvée* danego wina musującego nie mogą korzystać z takiego oznaczenia lub prezentacji”.

59. Inna wykładnia udaremniałaby cel reformy polegający na stworzeniu poprzez dopuszczenie dodatkowych nieregulowanych określeń zakresu swobody przy wprowadzaniu produktów sektora wina do obrotu i jednocześnie anulowałaby niejako tylnymi drzwiami zamierzoną liberalizację przepisów dotyczących oznaczania win. Zasadniczy cel nowych przepisów dotyczących oznaczania win polega przecież właśnie na tym, aby

21 — Wyrok w sprawie *Sektellerei Kessler* (ww. w przypisie 19, pkt 38).

22 — Również w literaturze fachowej jako przykład „dodatkowych określeń” dopuszczalnych zgodnie z częścią B pkt 3 wymienia się w szczególności określenia dotyczące „metody wytwarzania, procesu produkcji” itd., to jest określenia, które pod względem uregulowanych przypadków jak najbardziej pokrywają się z określeniami, o których mowa w części B pkt 1 lit. b) tiret piąte: Koch, tamże (pkt 15), s. 2136.

23 — Uwagi Komisji, pkt 17.

zezwoleń na używanie oznaczenia nie zależało sztywno od tego, czy ma miejsce określony przypadek uregulowany czy też nie, lecz wyłącznie od tego, czy istnieje ryzyko wprowadzenia w błąd. Określenia fakultatywne powinny być po reformie dopuszczane poza zakresem uregulowanym w miarę możliwości bez ograniczeń. Ponieważ jednak definicja innego tradycyjnego terminu zgodnie z art. 23 rozporządzenia nr 753/2002 jest bardzo szeroka, nie może ona być interpretowana w ten sposób, że dla dodatkowych określeń nie pozostawia miejsca i tym samym udaremiony zostaje cel art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 753/2002²⁴.

60. Ocena tego, czy dane oznaczenie wprowadza w błąd, jest kwestią faktyczną, którą wyjaśniać będzie sąd krajowy w postępowaniu przed nim²⁵. Brak jest natomiast automatyzmu w tym znaczeniu, że każde

dodatkowe określenie byłoby co do zasady wprowadzające w błąd już z tego tylko względu, że odnosi się do faktów, które mogą być objęte uregulowanymi określeniami fakultatywnymi.

61. Nie zmienia tu niczego również refleksja, że użycie „dodatkowego określenia” w etykietowaniu win mogłoby prawdopodobnie pozwolić nie poinformowanemu konsumentowi na błędne przypuszczenie, że chodzi o określenie uregulowane, to jest ustawowo zdefiniowane. Wprawdzie obowiązujący w przepisach dotyczących oznaczania win zakaz wprowadzania w błąd służy celowi wyeliminowania przy dystrybucji wina wszelkich praktyk, które mogą wywołać błędne wrażenie²⁶. Jednak zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału miarodajna jest przy tym, jak już wyżej wspomniano, ocena konkretna²⁷. Czysto abstrakcyjne ryzyko wywołania wrażenia, że dane oznaczenie jest oznaczeniem chronionym, nie może czynić stosowania nieuregulowanego określenia niedopuszczalnym dopóty, dopóki nie będzie miało miejsca konkretne faktyczne wprowadzenie konsumentów w błąd: byłoby to sprzeczne z zamierzonym przez prawodawcę wspólnotowego wyważeniem interesów między ochroną konsumenta

24 — Ta interpretacja posiada tę zaletę, że promuje dalszy rozwój tradycyjnych terminów. Właśnie w kontekście załącznika III do rozporządzenia nr 753/2002 w Austrii wykształcił się w języku niemieckim inny tradycyjny termin „Reserve”. We Francji można znaleźć np. wina z oznaczeniem „tête de cuvée”. Używanie tradycyjnego terminu „cuvée” było uregulowane w uchylonym francuskim Code du vin (zob. art. 284 ust. 4 akapit drugi Code du vin) i dotyczyło metod produkcji. Przepis ten w sposób wyraźny i na zasadzie odstępstwa wyłączył używanie terminu „cuvée” z obowiązującej w ówczesnych przepisach dotyczących wina zasady zakazu (zob. Lamborelle, J.C., Pillot, J., *Code du vin 1999 commenté et annoté*, Causse, 1999, s. 241 i nast.). Nowe przepisy francuskie w tej dziedzinie zawierają podobną regulację w art. L 644-2 Code rural, niemniej określenie to nie jest wpisane w załączniku III do rozporządzenia nr 753/2002.

25 — Wyrok w sprawie Sektkellerei Kessler (ww. w przypisie 19, pkt 36). Do sądu krajowego należy ocena tego, czy oznaczenie, znak towarowy lub reklama mogą wprowadzać w błąd. Musi on zbadać na podstawie okoliczności danego przypadku, czy znak towarowy lub jego część, uwzględniając oczekiwania konsumentów, do których jest on adresowany, może zostać pomyłony z całym oznaczeniem niektórych win lub częścią tego oznaczenia. Sąd krajowy musi przy tym, co wynika również z orzecznictwa Trybunału, kierować się prawdopodobnymi oczekiwaniami przeciętnie poinformowanego, uważnego i rozsądnego zwykłego konsumenta.

26 — Wyrok z dnia 25 lutego 1981 r. w sprawie 56/80 Weigand, Rec. 1981, s. 583, pkt 18.

27 — Wyrok w sprawie Sektkellerei Kessler (ww. w przypisie 19, pkt 32 i nast.); wyrok z dnia 24 października 2002 r. w sprawie C-81/01 Borie Manoux, Rec. s. I-9259, pkt 27 i nast.

i ochroną praw własności sprzedającego²⁸. Teza ta musi tym bardziej mieć zastosowanie w zreformowanych przepisach dotyczących oznaczania win. W przeciwnym przypadku zasada dopuszczalności a priori nieuregulowanych wyjątków byłaby całkowicie wyłączona: argument, że mogłoby zostać wywołane wrażenie określenia uregulowanego, może w końcu zostać powołany wobec każdego dodatkowego określenia²⁹.

62. Na koniec chciałabym jeszcze wyjaśnić, że okoliczność, iż termin „Réserve” odnosi się do procesu produkcji i metody dojrzewania oraz do jakości wina, nie jest jeszcze wystarczający do zakazania jego używania dla win niemieckich. Aby móc je zakazać, musiałyby albo zostać udowodnione konkretne ryzyko wprowadzenia w błąd albo używania musiałyby zakazywać wyraźny przepis.

63. Na pierwsze pytanie prejudycjalne należy więc odpowiedzieć w ten sposób, że określenie odnoszące się do procesu produkcji i metody dojrzewania lub do jakości wina może być dopuszczone nie tylko jako uregulowane określenie fakultatywne zgodnie

z częścią B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999 na warunkach wskazanych w tym przepisie i w art. 23 rozporządzenia nr 753/2002, lecz również jako dodatkowe określenie zgodnie z częścią B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia nr 1493/1999.

C — W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

64. W drugim pytaniu BVerwG dąży do ustalenia, czy art. 24 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 753/2002 należy interpretować w ten sposób, że sprzeczne z prawem imitacja lub przywołanie mają miejsce jedynie wówczas, jeżeli są wyrażone w tym samym języku, co chroniony tradycyjny termin.

65. Zgodnie z art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002 tradycyjny termin jest chroniony przed „wszelkiego rodzaju sprzecznym z prawem przywłaszczeniem, imitacją bądź przywołaniem, nawet w przypadkach, gdy terminowi objętemu ochroną towarzyszą określenia takie, jak: »rodzaj«, »typ«, »styl«, »gatunek«, »imitacja« i tym podobne”.

66. Podobnie jak w krajowych systemach prawnych w prawie wspólnotowym obowiązuje zasada, że wykładni tekstu należy

28 — Opinia rzecznika generalnego Geelhoeda w sprawie Borie Manoux (ww. w przypisie 9, pkt 47).

29 — Tak samo niemiecki BVerwG, postanowienie z dnia 27 marca 2002 r. — BVerwG 3 B 62.02, LMRR 2003, 61, omówione przez Kocha, J.H., „Was der Weintrinker beim Stichwort »feinherb« denkt”, *Zeitschrift für das gesamte Lebensmittelrecht* — ZLR 4/2003, s. 458 i nast. Chciałabym tu jeszcze zwrócić uwagę na wyrok z dnia 20 marca 2003 r. w sprawie C-291/00 LTJ Diffusion, Rec. s. I-2799 w przedmiocie wykładni art. 5 ust. 1 lit. a) pierwszej dyrektywy Rady 89/104/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. mającej na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich w sprawie znaków towarowych (Dz.U. 1989, L 40, s. 1).

dokonywać w oparciu o samo jego brzmienie. Powinno się ustalać zwykłe i naturalne znaczenie słów w bezpośrednim kontekście zdania³⁰. Dopiero wówczas, jeżeli z brzmienia przepisu z uwagi na odmienności istniejące między różnymi wersjami językowymi nie można dokonać jasnej i jednolitej wykładni w spornej kwestii, należy przyjąć za podstawę cele oraz całościowy kształt systemu normy³¹. Wymagający wykładni przepis wtórnego prawa wspólnotowego należy w miarę możliwości interpretować również w ten sposób, „aby był on zgodny z postanowieniami traktatu. Ponadto rozporządzenie wykonawcze, należy, jeżeli jest to możliwe, interpretować w taki sposób, aby było ono zgodne z rozporządzeniem podstawowym”³².

67. W oczy rzuca się, że wyliczenie zakazanych przypadków w art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002 nie zawiera wyraźnego tłumaczenia chronionego terminu³³. Tym różni się art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002, które jest rozporządzeniem wykonawczym³⁴, zarówno od — poza tym mającego jednakowe brzmienie — art. 48 rozporządzenia nr 1493/1999, który w sposób bardzo ogólny zakazuje wprowadzania w błąd, co do wszystkich obowiązkowych

i fakultatywnych określeń i to jednoznacznie nawet wówczas, „gdy informacja jest przetłumaczona lub posiada odniesienie do rzeczywistego pochodzenia lub zawiera takie słowa, jak: »rodzaj«, »typ«, »styl«, »imitacja«, »marka« i tym podobne”.

68. Milczenie rozporządzenia wykonawczego odnośnie do określonego przypadku uregulowanego (odmiennie) w rozporządzeniu podstawowym nie zawsze stanowi niezamierzoną lukę w prawie³⁵. Przeciwnie, poprzez różnicę w tekście rozporządzenia podstawowego nr 1493/1999 oraz rozporządzenia wykonawczego nr 753/2002, w zależności od sensu i celu regulacji, może być zamierzone również właśnie ograniczenie zakresu zastosowania zakazu. Niewymienienie tłumaczenia w art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/1999 nie jest moim zdaniem czystym przypadkiem, lecz świadomą rezygnacją z włączenia tłumaczeń do zakazu, o którym mowa w art. 48 rozporządzenia nr 1493/1999, i tym samym ograniczeniem zakresu ochrony wynikającego z zakazu wyrażonego w art. 48.

69. Taka wykładnia może być uzasadniona tylko względami systemowymi i teleologicznymi i uwzględnia naturę tradycyjnych

30 — Oppermann, T., *Europarecht*, wydanie 3, 2005, s. 207.

31 — Wyrok z dnia 21 listopada 1974 r. w sprawie 6/74 Moulijn przeciwko Komisji, Rec. s. 1287, pkt 10 i 11.

32 — Wyrok z dnia 24 czerwca 1993 r. w sprawie C-90/92 Tretter, Rec. s. I-3569, pkt 11.

33 — To stwierdzenie dotyczy nie tylko niemieckiej wersji językowej, lecz np. również wersji słoweńskiej, angielskiej, francuskiej, hiszpańskiej i włoskiej.

34 — Ze wskazania podstawy prawnej rozporządzenia nr 753/2002 jednoznacznie wynika, że jest ono rozporządzeniem wykonawczym do podstawowego rozporządzenia nr 1493/1999. Podstawę prawną rozporządzenia nr 753/2002 stanowi bowiem traktat WE oraz rozporządzenie nr 1493/1999.

35 — Patrz moja opinia z dnia 6 marca 2007 r. w sprawie C-1/06 Bonn Fleisch, Zb.Orz. s. I-5609, pkt 40.

terminów. Obok wskazanych już różnic w brzmieniu rozporządzeń nr 1493/1999 i nr 753/2002 dla tradycyjnych terminów typowy jest inny zakres ochrony w odniesieniu do tłumaczeń niż w przypadku chronionych nazw pochodzenia³⁶.

70. Rozporządzenie nr 753/2002 wymienia chronione tradycyjne terminy w załączniku w formie tabeli, w której obok danych win oraz kategorii wina wyraźnie wskazany jest również dany język, w którym termin jest chroniony. Jeżeli Komisja w swej argumentacji w przedmiocie trzeciego pytania prejudycjalnego słusznie zwraca uwagę, że ochrona tradycyjnych oznaczeń ma zastosowanie jedynie do kategorii win wymienionych w załączniku³⁷ (wino gatunkowe psr), to nic innego nie może mieć zastosowania odnośnie — wymienionych w tym załączniku na

równorzędnej pozycji — języków: załącznik stanowi w odniesieniu do wszystkich wymienionych w nim kategorii w równym stopniu specyfikację zakresu zastosowania zakazu imitacji.

71. Wykładnię tę potwierdza sam art. 24 rozporządzenia nr 753/2002, bowiem zgodnie z jego ust. 4 akapit drugi ochrona tradycyjnego terminu ma jedynie zastosowanie do języka lub języków, w których ten termin jest przedstawiony w załączniku III. W związku ze świadomym pominięciem tłumaczenia w zakazie imitacji przewidzianym w art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002 wynika z tego wyraźnie, że używanie chronionego terminu może być zakazane jedynie w jego własnym języku, to jest w zarejestrowanym języku pochodzenia.

72. Chciałabym jeszcze zwrócić uwagę na okoliczność, że art. 24 rozporządzenia nr 753/2002 stanowi regulację szczególną dla innych tradycyjnych terminów w stosunku do art. 48 rozporządzenia nr 1493/1999. Zgodnie z ogólną zasadą prawną „lex specialis derogat legi generali”³⁸ przepis szczególny ma pierwszeństwo. Artykuł 48

36 — Wyrok z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie C-66/00 Dante Bigi, Rec. s. I-5917, opinia rzecznika generalnego Légera z dnia 9 października 2001 r. w tej sprawie, pkt 50, nawiązująca do tej sprawy opinia rzecznika generalnego Mazáka z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie C-132/05 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-957, pkt 42. W celu uzasadnienia tego, że tłumaczenie chronionej nazwy pochodzenia chronione jest w tym samym zakresie co sama zarejestrowana chroniona nazwa pochodzenia, rzecznik generalny Mazák opiera się na jednoznacznym brzmieniu art. 13 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2081/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 208, s. 1), uchylonego i zastąpionego przez rozporządzenie Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 93, s. 12), który zawiera wyraźny zakaz tłumaczeń.

37 — Uwagi Komisji, pkt 24, 27–29. Zobacz również wyrok z dnia 3 marca 2005 r. w sprawie C-283/02 Włochy przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 40.

38 — Zobacz połączone opinie rzecznika generalnego Geelhoeda z dnia 4 lipca 2002 r. w sprawie Komisja przeciwko Austrii (C-221/00) oraz w sprawach połączonych C-421/00, C-426/00 i C-16/01 Sterbenz i Hang, Rec. 2003, s. I-1007, pkt 48, oraz jego opinię z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie C-99/01 Linhart i Biff, Rec. s. I-9375, pkt 29.

rozporządzenia nr 1493/1999 zawiera ogólny zakaz wprowadzania w błąd w odniesieniu do wszystkich określeń możliwych zgodnie z rozporządzeniem. Natomiast art. 24 rozporządzenia nr 753/2002 konkretyzuje, w sposób ograniczający, zakaz wprowadzania w błąd specjalnie tylko dla jednej kategorii określeń — innych tradycyjnych terminów. Taka wykładnia rozporządzenia wykonawczego Komisji nr 753/2002 jest zgodna również z rozporządzeniem podstawowym nr 1493/1999.

przyjąć można, że przesłanki zakazu, które ono zawiera, nie mogą być interpretowane w sposób rozszerzający, wykraczający poza ich brzmienie, wbrew uchyleniu zasady zakazu.

73. Również wykładnia uwzględniająca sens i cel normy wspiera ten rezultat. Sensem i celem wprowadzenia nieuregulowanych „dodatkowych określeń” takich jak inne tradycyjne terminy jest liberalizacja przepisów dotyczących oznaczania win w rozumieniu zakazu nadużycia³⁹. Jeżeli więc samo rozporządzenie zamierza uniemożliwić tylko wyraźnie zakazane określenia, to

74. Przeciwnie, zmianę paradygmatów w kierunku zasady nadużycia należy uwzględnić przy wykładni teleologicznej w ten sposób, że abstrakcyjny zakaz tłumaczeń uzasadniony jest jedynie wówczas, jeżeli powodują one per se ryzyko wprowadzenia w błąd. Na tym założeniu opiera się np. zakaz tłumaczenia chronionych nazw pochodzenia i innych geograficznych oznaczeń, bowiem większość chronionych w ten sposób określeń, w szczególności oznaczenia pochodzenia, oznaczają w innych językach dla konsumentów to samo, co w języku pochodzenia. Również tłumaczenia tych terminów wskazują najczęściej w sposób niebudzący wątpliwości na chroniony towar lub usługę i już z tego względu mogą per se wprowadzać w błąd. Konsument natychmiast pomyśli o serze produkowanym w określonym regionie włoskim, gdy usłyszy słowo „Parmigiano”, to samo skojarzenie będzie on miał jednak również w przypadku tłumaczenia „parmesan”. Właśnie ta równoważność tłumaczenia z chronionym terminem stanowi ratio legis ogólnego zakazu tłuma-

39 — Tym samym rozporządzenie nawiązuje do ogólnej zasady strukturalnej prawa publicznego, zgodnie z którą jednostka zasadniczo korzysta ze swobody działania dopóty, dopóki konkretne działanie nie jest wyraźnie zakazane bądź zabronione. Można tu poszukiwać powiązania z ogólną zasadą prawną „nullum crimen sine lege certa, praevia, scripta et stricta”. Zasada ta uwzględnia bowiem w prawie karnym i ponadto również w prawie publicznym pochodzącą z ogólnej swobody działania jednostki ideę wyznaczenia granic tej swobody. W prawie wspólnotowym ogólna swoboda działania obowiązuje jako część podstawowych swobód, które uznawane są jako środek obrony wobec niezgodnego z normami postępowania organów publicznych państw członkowskich i zasadniczo również instytucji Wspólnoty (zob. Müller-Graff, P.C., „Die konstitutionelle Rolle der binnenmarktlichen Grundfreiheiten im neuen europäischen Verfassungsvertrag”, w: Köck, H.F., Lengauer A., Ress G. (Hrsg.), *Europarecht im Zeitalter der Globalisierung*. Festschrift für Peter Fischer, Wien, 2004, s. 373.

czeń przewidzianego w przepisach dotyczących oznaczeń produktów⁴⁰.

75. W przeciwieństwie do chronionych nazw pochodzenia⁴¹ takiej równoważności zakresu ochrony nie można zakładać w szczególności w przypadku tradycyjnych terminów, dlatego zakaz tłumaczeń nie jest tu usprawiedliwiony. Tradycyjny termin charakteryzuje się właśnie tym, że jest on w określonym języku trwale zakotwiczony w tradycji państwa pochodzenia i tylko w tym języku posiada szczególne znaczenie dla konsumentów i wywołuje związane z nim skojarzenia. Jest to powód, dla którego rozporządzenie (w odróżnieniu na przykład od nazw odmian winorośli z oznaczeniem geograficznym

wymienionych w załączniku II rozporządzenia) chroni te terminy tylko w jednym określonym języku. Podczas gdy wskazanie odmiany winorośli lub określonego geograficznego pochodzenia, jak powiedziano, w każdym języku oznacza to samo, tradycyjny termin w różnych językach ma całkowicie różne konotacje, ponieważ opiera się on na odmiennych lokalnych tradycjach bądź do nich odsyła. Ryzyko pomylenia produktów i tym samym wprowadzenia w błąd związane z tłumaczeniem w przypadku dodatkowych określeń nie występuje w przypadku tradycyjnych terminów.

76. Staje się to natychmiast jasne, jeżeli postawić sobie pytanie, z którym spośród różnych chronionych terminów konkretne ryzyko pomylenia wprowadza na przykład francuski termin „Grande Réserve”: z greckim terminem „Ειδικά Επιλεγμένο (Grande réserve)”, z hiszpańskim terminem „Gran Reserva” bądź portugalskim terminem „grande reserva” lub „Super reserva”? Ta niezobowiązująca refleksja potwierdza obrazowo, że tradycyjny termin jest wyjątkowy i możliwy do odróżnienia jedynie na gruncie języka, w którym jest chroniony⁴². Zakaz tłumaczeń dla tych terminów byłby sprzeczny z duchem rozporządzenia, które ponadto samo dopuszcza możliwość

40 — Podkreślił to bardzo wyraźnie rzecznik generalny Léger w swojej opinii z dnia 9 października 2001 r. w sprawie C-66/00 Dante Bigi, Rec. 2002, s. I-5917. Aby uzasadnić, dlaczego nazwę „Parmesan” należy traktować jako naruszenie ochrony nazwy pochodzenia „Parmigiano Reggiano” w rozumieniu art. 13 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) i b) rozporządzenia nr 2081/92, nie uznaje on za miarodajne jedynie istnienie tłumaczenia, mimo że rozporządzenie wyraźnie zakazuje tłumaczeń. Przeciwnie, uzasadnia on, że przetłumaczony termin stanowi wiernie tłumaczenie chronionego terminu „Parmigiano Reggiano”, ponieważ „wyraża on związane z zarejestrowaną nazwą i objętym tą rejestracją produktem warunki historyczne, kulturowe, prawne i gospodarcze” (pkt 50) i wiąże się tym samym bezpośrednio ze skojarzeniowym skutkiem tłumaczenia.

41 — Korzystają one ze szczególnie szerokiej ochrony i z tego względu należy je ściśle odgraniczyć od innych określeń charakteryzujących wino. Zobacz w tym zakresie ścisłą wykładnię przyjętą przez Trybunał w wyroku z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie C-347/03 Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia, Zb.Orz. s. 3785, pkt 96 i nast. W przypadku geograficznych nazw pochodzenia obowiązuje w ogólnych przepisach dotyczących oznaczeń produktów, jak już wskazano na wstępie, zgodnie z orzecznictwem Trybunału i stosownie do jednoznacznego brzmienia art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 2081/02 szeroki zakaz tłumaczeń: wyrok w sprawie Dante Bigi (ww. w przypisie 37), opinia rzecznika generalnego Légera z dnia 9 października 2001 r. w tej sprawie, pkt 50, opinia rzecznika generalnego Mazáka z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie C-132/05 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-957, pkt 42.

42 — Odnosnie do odmienności nazw „Ruby” i „Rubino” dla wina porto zobacz wyrok Trybunału z dnia 3 marca 2005 r. w sprawie C-283/02 Włochy przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 77 i nast.

odrębnej ochrony właściwie tego samego terminu przez każde państwo w jego własnym języku⁴³. Z tego powodu nie można przychylić się do argumentacji rządu hiszpańskiego odnośnie do tłumaczenia.

77. Jeżeli jest zatem pewne, że prawodawca wspólnotowy świadomie zrezygnował z zakazu tłumaczeń dla win niebędących winami tej samej kategorii i tym samym ograniczył zakres ochrony terminów tradycyjnych do ich własnego języka, to nie może to dotyczyć wyłącznie przywłaszczenia, lecz w równym stopniu wszystkich przypadków określonych w art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002, a więc również imitacji i przytoczenia. W przeciwnym przypadku świadoma rezygnacja z zakazu tłumaczeń byłaby całkowicie bezprzedmiotowa.

43 — Ponadto chciałabym zwrócić uwagę, że francuskie terminy „Réserve” i „Grande réserve” były chronione we Francji od dnia 19 sierpnia 1921 r. Uchylony Code du vin (zob. art. 284 ust. 4 akapit drugi Code du vin) zawierał szczególne przepisy dla terminów „Réserve” i „Grande réserve” [zob. Lamborelle, J.C., Pilot J., tamże (przyp. 25), s. 241 i nast.]. Code du vin nie obowiązuje od dnia 6 września 2003 r. Nowe francuskie przepisy dotyczące wina (Ordonnance n° 2006-1547 du 7 décembre 2006 relative à la valorisation des produits agricoles, forestiers ou alimentaires et des produits de la mer) wydaje się regulować dopuszczalność używania terminów „Réserve” i „Grande Réserve” przy pomocy klauzuli generalnej zawartej w art. L 644-2 Code Rural. W Hiszpanii art. 3 ust. 2 ustawy 24/2003 (Ley 24/2003, de 10 de julio 2002, de la Viña y del Vino, http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/l24-2003.t1.html) reguluje terminy „Reserva” i „Gran reserva” i ustala bardzo dokładne warunki metod dojrzewania i procesów. W porównaniu do starego i nowego prawa francuskiego, prawo hiszpańskie określa bardzo szczegółowo, w przypadku których metod dojrzewania można używać terminu „Reserva” i „Gran reserva”. We Francji zwraca się uwagę na okoliczność, że używanie terminów „Réserve” i „Grande Réserve” nie może powodować ryzyka pomylenia z nazwami pochodzenia win.

78. Na końcu chciałabym jeszcze podkreślić, że używanie niemieckiego wyrażenia „Reserve” dla win niemieckich w świetle załącznika III do rozporządzenia nr 753/2002, które zarejestrowało ten termin dla win austriackich, stanowiłoby jednak sprzeczne z prawem przywłaszczenie, które również w Niemczech musiałoby podlegać karze. Stosowanie terminów pochodnych (np. Privatreserve) oraz tłumaczeń (np. Réserve w języku francuskim) nie jest jednak zakazane przez art. 24 ust. 4 akapit 2 rozporządzenia nr 753/2002.

79. Zatem na drugie pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć w ten sposób, że sprzeczne z prawem imitacja lub przywołanie w rozumieniu art. 24 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 753/2002 mają miejsce jedynie wówczas, jeżeli są wyrażone w języku chronionego tradycyjnego terminu.

D — W przedmiocie trzeciego pytania prejudycjalnego

80. W trzecim pytaniu BVerwG dąży do ustalenia, czy art. 24 ust. 2 rozporządzenia nr 753/2002 należy interpretować w ten sposób, że tradycyjne terminy wskazane w załączniku III są chronione jedynie względem win pochodzących z tego samego państwa członkowskiego producenta, co chroniony tradycyjny termin.

81. Należy przy tym zgodzić się co prawda z Komisją co do tego, że w sprawie chodzić może jedynie o wina należące do tej samej kategorii (kategorii „wino gatunkowe psr”), bowiem jedynie z nimi związany jest tradycyjny termin⁴⁴. Ograniczenie pytania prejudycjalnego do używania terminów „Reserve” lub „Privat-Reserve” byłoby natomiast nieprawidłowe, ponieważ w postępowaniu przed sądem krajowym chodziło również o francuskie terminy „Réserve” i „Grande Réserve”. Nie widzę również powodu do ograniczenia pytania prejudycjalnego wyłącznie do używania terminów dla win z Niemiec.

82. W sprawie należy zgodzić się z interesującymi państwami członkowskimi i Komisją w tym zakresie, że ochrona gwarantowana w art. 24 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego nie może zostać ograniczona do ochrony względem win z kraju, z którego pochodzi oznaczenia.

83. Odmienne niż w przypadku języka terminu z brzmienia rozporządzeń nr 1493/1999 i nr 753/2002 nie da się odczytać żadnych ograniczeń odnośnie do pochodzenia wina oznaczonego chronionym terminem. Ochrona, aby być efektywna, musi obowiązywać w skali całej Wspólnoty, a tym samym a fortiori względem win z innych państw członkowskich, w przeciwnym przypadku gwarantowana przez

prawo wspólnotowe ochrona tradycyjnych terminów byłaby bezprzedmiotowa, co podważałoby pełną skuteczność prawa wspólnotowego (wykładnia zgodnie z effet utile).

84. Wreszcie właśnie na tym polega sens regulacji prawno-wspólnotowej mającej na celu ustalenie jednolitych standardów ochrony na całym terytorium Wspólnoty. W ochronie terminu — w jego własnym języku — przed wykorzystywaniem w innych państwach członkowskich dla produkowanych tam win przejawia się właśnie dodatkowa wartość regulacji prawno-wspólnotowej wobec czysto krajowych norm ochronnych. Komisja słusznie zwraca w swych wyjaśnieniach uwagę na okoliczność, że prawno-wspólnotowa ochrona tradycyjnego terminu wiąże się z faktem, że termin ten posiada znaczenie wychodzące poza rynek krajowy⁴⁵.

85. W związku z tym na trzecie pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć w ten sposób, że tradycyjny termin jest chroniony nie tylko względem wykorzystywania dla win pochodzących z tego samego państwa członkowskiego, co chroniony tradycyjny termin. Ochrona rozciąga się na całą Unię Europejską.

44 — Zobacz również wyrok z dnia 3 marca 2005 r. w sprawie C-283/02 Włochy przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 32 i nast.

45 — Uwagi Komisji, pkt 32.

VI — Wnioski

86. Wobec powyższego proponuję Trybunałowi udzielenie odpowiedzi na pytania Bundesverwaltungsgericht w sposób następujący:

1. Określenie odnoszące się do procesu produkcji i metody dojrzewania lub do jakości wina jest dopuszczalne nie tylko jako uregulowane określenie fakultatywne zgodnie z częścią B pkt 1 lit. b) tiret piąte załącznika VII do rozporządzenia (WE) nr 1493/1999 na warunkach wskazanych w tym przepisie i w art. 23 rozporządzenia (WE) nr 753/2002, lecz również jako dodatkowe określenie zgodnie z częścią B pkt 3 załącznika VII do rozporządzenia (WE) nr 1493/1999, jeżeli wskutek tego w konkretnym przypadku nie powstaje ryzyko wprowadzenia w błąd.
2. Artykuł 24 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 753/2002 należy interpretować w ten sposób, że sprzeczne z prawem imitacja lub przywołanie mają miejsce jedynie wówczas, jeżeli są wyrażone w języku chronionego tradycyjnego terminu.
3. Artykuł 24 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 753/2002 należy interpretować w ten sposób, że ochrona tradycyjnych terminów wskazanych w załączniku III jest niezależna od tego, z którego państwa członkowskiego producenta pochodzą wina, dla których tradycyjne terminy są stosowane, i rozciąga się na całą Wspólnotę.